

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เรื่อง

ยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง การบริหาร สังคม
วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ผ่านกระบวนการพัฒนา การค้าชายแดน
และการท่องเที่ยว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา (ทิศทางยุทธศาสตร์) อย่างมั่นคงให้
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ความสำคัญของปัญหา

เชียงแสนเป็นเมืองชายแดนทางภาคเหนือของประเทศไทย เป็นท้องถิ่นที่มีภูมิศาสตร์
เหมาะสมแก่การทำการค้าชายแดน และการท่องเที่ยว เนื่องจากตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำโขง มีทิวทัศน์ที่
สวยงาม บ้านเมืองมีความสงบ อีกทั้งยังตั้งอยู่ใกล้ชิดกับประเทศลาว ประเทศพม่า และติดต่อกับ
ประเทศจีนได้โดยทางเรือ ประกอบกับการมีท่าเรือที่กำลังพัฒนาเป็นท่าเรือระดับนานาชาติ
นอกจากความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์แล้ว เชียงแสนยังมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีโบราณสถาน
และโบราณวัตถุที่แสดงถึงความรุ่งเรืองในอดีต ตลอดจนมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย และความมี
อัธยาศัยของคนในชุมชนอีกด้วย

จากสภาพความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวเชียงแสนจึงน่าจะสร้างมูลค่าเพิ่มจาก
กิจกรรมด้านการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวได้อย่างมหาศาล แต่ข้อเท็จจริงจากการศึกษากลับ
พบว่า เชียงแสนมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการในการสร้างความมั่นคง โดยผ่านกลไกทาง
เศรษฐกิจทั้งสอง จะเห็นได้ว่าแม้สินค้านำเข้าและส่งออกที่ผ่านด่านศุลกากรเชียงแสนจะมีมูลค่า
มาก แต่ผลประโยชน์จากการค้ากลับมิได้ตกอยู่กับชุมชนเชียงแสนเท่าที่ควร หนึ่งความมั่งคั่งของ
ธรรมชาติและอัธยาศัยไมตรีของคนท้องถิ่นมิได้ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักหรือสนใจเมือง
เชียงแสน แต่กลับรู้จักเพียงสามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเชียงแสนเท่านั้น และ
สำหรับนักท่องเที่ยวที่ผ่านเข้ามาเยือนเชียงแสนมักแวะเพียงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น ทั้งนี้เพราะขาด
การประชาสัมพันธ์ตลอดจนยังมิได้พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แบบ

นอกจากนั้นการเป็นเมืองชายแดนทำให้มีการลักลอบเข้าเมืองของชาวต่างด้าวอย่างผิด
กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเกาหลีเหนือที่เข้ามาเพื่อรอการส่งไปยังประเทศที่สาม และบางกลุ่ม
ก็กลายเป็นแรงงานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีคนไทยจากถิ่นอื่นอพยพเข้ามา

ประกอบอาชีพในเมืองเชียงใหม่มากขึ้นทุกที ทำให้ชุมชนเมืองเชียงใหม่ขยายตัวอย่างรวดเร็วมาก สถานการณ์เหล่านี้เป็นปัญหาจะต้องเร่งหาทางป้องกันและวางแผนพัฒนาที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เชียงใหม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตลอดไป

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อความมั่นคงของเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาแบบบูรณาการ ซึ่งเกิดจากการนำผลของการศึกษาโครงการย่อย 5 โครงการร่วมกับการศึกษาของโครงการแผนมาสังเคราะห์ เพื่อให้ได้แผนยุทธศาสตร์ที่สามารถสร้างความมั่นคงให้เชียงใหม่ได้รอบด้าน แต่ละโครงการย่อยทำการศึกษาในประเด็นเฉพาะด้านคือ

1. การประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจของอำเภอเชียงใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยผ่านการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว
2. การประเมินศักยภาพด้านการเมือง การบริหาร และความเข้มแข็งทางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงผ่านกระบวนการพัฒนาการค้าชายแดนและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย
3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย
4. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณสามเหลี่ยมทองคำเพื่อความมั่นคงทางวัฒนธรรม
5. แนวทางการจัดการกำจัดขยะเพื่อรองรับการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

ทั้งนี้แต่ละโครงการใช้การวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็ง (SWOT Analysis) เป็นหลักในการศึกษา โดยการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ เช่น การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในอำเภอด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยนักวิจัยท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า SWOT ที่สำคัญของเชียงใหม่คือ

จุดแข็ง มีข้อได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อรรถาธิบายของคนท้องถิ่นซึ่งเหมาะสมแก่การค้าชายแดนและการท่องเที่ยว

จุดอ่อน ระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ
ขาดความร่วมมือของประชาชน
ขาดการสร้างเครือข่ายกับโลกภายนอก
ขาดผลิตภัณฑ์และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย
มีการลักลอบเข้าเมืองมาก

- โอกาส** การมีดินแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและติดต่อกับจีนได้ ทำให้มีโอกาสสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวและการค้าขายได้
- อุปสรรค** ผลกระทบจากปัจจัยภายนอก ความไม่แน่นอนของระดับน้ำ เนื่องจากการสร้างเขื่อนของจีน
- การเปิดประเทศของลาว พม่า ซึ่งอาจกลายเป็นคู่แข่งขั้นด้านการค้าและการท่องเที่ยวของไทยและเชียงแสน
- ขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูง
- ความไม่แน่นอนของกฎระเบียบของประเทศคู่ค้า
- จากองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการย่อยทั้ง 5 โครงการนั้น ทำให้ประเมินศักยภาพด้านต่างๆ ของเชียงแสนได้และนำมาสู่สร้างยุทธศาสตร์ได้ 8 ประการคือ

ยุทธศาสตร์ 8 ประการ

เพื่อพัฒนาเมืองเชียงแสนให้ก้าวสู่ความเจริญอย่างมั่นคงและยั่งยืน

- ยุทธศาสตร์ที่ 1** การพัฒนาเมืองเชียงแสนเป็นเมืองมรดกโลก เป็นเมืองท่องเที่ยวที่โดดเด่นมีเอกลักษณ์เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลก
- ยุทธศาสตร์ที่ 2** การพัฒนาเป็นเมืองนำอยู่ด้วยปรัชญาเมืองสะอาด ธรรมชาติสดใส ดินอันดีระดับโลก ภายใน 4 ปี “Clean City & Green City”
- ยุทธศาสตร์ที่ 3** การพัฒนาเพื่อเป็นประตูการค้าชายแดน และเป็นศูนย์กลางเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนบน
- ยุทธศาสตร์ที่ 4** การพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมไฮเทคนาโนเทคโนโลยี ไบโอเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมอื่นๆ
- ยุทธศาสตร์ที่ 5** การพัฒนาเพื่อเป็นเมืองศูนย์กลางแห่งสุขภาพ และเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เวชสำอางที่มีคุณภาพสูง แห่งประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการเรียนรู้ เน้น การปฏิบัติ เสริมสร้างสังคมประชาธิปไตย วัฒนธรรมวิทยาศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาเป็นสังคมแห่งนวัตกรรม และนำองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสู่ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ต่อยอดองค์ความรู้ รักษา วัฒนธรรมน้ำใจ สู่สังคมอัจฉริยภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นคงด้านการเมือง การปกครองและสังคม

ยุทธศาสตร์เหล่านี้อยู่ในระยะเวลา 12 ปี จาก (พ.ศ.2551-2562) โดยจัดแบ่งเป็นสามระยะ (Phases) คือ ระยะแรก เป็นเวลา 4 ปี (พ.ศ.2551-2554) เป็นการปูพื้นฐานเตรียมให้เชียงใหม่ ความเข้มแข็งในด้านต่างๆ เช่น ทรัพยากรมนุษย์และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เป็นต้น ในระยะที่สอง ระหว่าง (พ.ศ.2555-2558) เป็นระยะเวลาของการก้าวขึ้นสู่การแข่งขันในระดับภูมิภาค และในระยะ สุดท้ายคือ (พ.ศ.2559-2562) เป็นระยะเวลาที่เชียงใหม่จะต้องถูกผลักดันให้ขึ้นไปอยู่ในระดับเวที โลกได้อย่างมั่นคง

ทั้งนี้คณะผู้วิจัยประเมินว่ายุทธศาสตร์ดังกล่าวจะทำให้เชียงใหม่มีความมั่นคงและมั่นคง โดยผ่านกิจกรรมทางการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว ตลอดจนมีการกระจายผลประโยชน์ของการ พัฒนาอย่างเป็นธรรม โดยการใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์ เช่น นโยบายภาษีอากร นโยบายการเงิน นโยบายวิสาหกิจขนาดย่อม เป็นต้น แต่ความสำเร็จของเชียงใหม่จะเป็นไปได้มากน้อยเพียงไรย่อม ขึ้นกับวิสัยทัศน์และการปฏิบัติของผู้บริหารและความร่วมมือของชุมชนเชียงใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลควรให้การสนับสนุน โดยการจัดทำนโยบายเชียงใหม่และจัดหางบประมาณ ในการ ดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างเพียงพอ

Executive Summary

Strategies for Ensuring Economic, Political, Administrative, Social, Cultural and Environmental Security through Development of Border-Trading and Tourism in Chiang-Saen District, Chiangrai Province

Introduction

Chiang-Saen district is located in Chiangrai Province in the North of Thailand. It is one of the most beautiful places in Thailand due to the richness of its natural and cultural assets. Moreover, its people are some of the friendliest.

Chiang-Saen District is also very close to Laos and Burma and connects relatively easily with China by the Mekong River. Although its proximity to these countries can contribute to the creation of wealth for the district through trade and tourism, it can also facilitate a variety of illegal cross-border activities, including smuggling of people, goods and drugs. Its natural and cultural resources are appropriate for the tourism industry; however, Chiang-Saen remains relatively unknown as a tourist mecca. Therefore, in reality, not many benefits from these activities, trade and tourism, trickle down to the community.

Purpose and Scope of the Study

This two years study's (2005-2007) main aim was to create strategies, which will ensure sustainable development in Chiang-Saen district through border-trade and tourism. To attain this goal, 5 sub-research projects were established. The goal of each project was to develop a particular set of strategies.

The scope of this study was limited to the following areas:

- evaluation of the economic, political, administrative, social and cultural strengths of the district,
- human resources skills development of the district's residents for border-trading and tourism,
- tourist sites development in the Golden Triangle area for cultural security,
- solid waste management for border-trading and the tourism industry, including a strategic development plan for Chiang-Saen.

Focus of the Study

The 5 projects upon which the study focused are as follows:

1. Evaluation of Chiang-Saen's Economic Potential: toward Economic Security through Border-Trading and Tourism,
2. Evaluation of the Politico-administrative Potentialities and Socio-cultural Strengths of Chiang-Saen Communities in order to Ensure Security through Border-Trade and Tourism Development in Chiang-Saen District, Chiangrai Province,
3. Human Resources Development for Border-Trading and Tourism in Chiang-Saen District, Chiangrai Province,
4. The Development of Tourist Sites in the Golden Triangle Area for Cultural Security,
5. Solid Waste Management for Border-Trading and Tourism in Chiang-Saen District, Chiangrai Province

Results of the Study

The results from these studies along with information from other sources are synthesized into eight 12-year (2008-2020) strategies for the broad-based development of Chiang-Saen District as follows:

1. Develop Chiang-Saen to be a World Heritage site and to be a recognized and popular tourist town,
2. Develop Chiang-Saen to be a clean and Green city within 4 years,
3. Develop Chiang-Saen to be a Trading Gateway and center of a Special Economic Zone in the North of Thailand,
4. Develop Chiang-Saen to be a center of Hi-tech industry and Nano Bio-tech and Green Industry,
5. Develop Chiang-Saen to be a world class health center as well as a center of quality beauty medical (type of medical for beautiful?) of the Mekong River Basin,
6. Develop Chiang-Saen to be a knowledge-based community and human resource development center in order to prepare people for democratic, cultural, scientific and technological development,
7. Develop Chiang-Saen to be an Innovation Society, with technology development integrated with indigenous cultural knowledge to preserve that traditional knowledge and also to create higher value added,
8. Develop Chiang-Saen to ensure political and social security.